

Tři králové

Svátek Tří králů je svátek křesťanský, který slavíme 6. ledna a je považován ve většině církví za den, kterým vrcholí a končí vánoční období.

Svátek Tří králů upomíná na okamžik, kdy se Kristus zjevuje nejen izraelskému národu, ale i všemu lidu. Dává se rozpoznat jako král všech, které zastupují mudrcové z daleka.

Je spojen se svátkem Zjevení páně, který má svůj původ ve východní liturgické tradici a připomíná sebezjevení Boha v osobě Ježíše Krista všemu lidstvu.

V římskokatolické církvi doba vánoční končí až **oslavou Ježíšova křtu,** následující neděli po svátku Tří králů a Zjevení páně.

Legenda o putování tří mudrců

Tři mudrci, vedeni Betlémskou hvězdou putovali do Betléma, aby přivítali nového krále. Na své pouti se zastavili v Jeruzalémě a dostali se až ke králi Herodovi. Ten, jakmile zaslechl, že hledají nového krále židů, který se právě narodil, chtěl, aby mu mudrci přinesli o dítěti zprávu. Hvězda vedla mudrce až do Betléma, kde v obyčejném chlévě našli malé dítě v jeslích, jeho matku i otce. Budoucímu králi se poklonili a darovali mu své vzácné dary.

Do Jeruzaléma ke králi Herodovi se již nevrátili, uposlechli varování anděla a domů se vydali jinou cestou. Herodes se však rozzuřil. Báł se, že ho nový král zbaví trůnu. Proto nechal usmrtit všechny chlapce do věku dvou let. Josef byl ve snu včas varován, vzal Ježíše a Marii a společně utekli do Egypta.

Tříkrálová bohoslužba je nedílnou součástí oslav. Světí se při ní kadidlo, myrha, voda, zlaté předměty a křída. S její pomocí se pak žehná lidským příbytkům.

Tento zvyk více navazuje na staré pohanské rituály, kdy se více věřilo na kouzla, která chrání před mocí zlých démonů.

Vodu si na Tři krále nechávaly posvětit také hospodyně a vykrápěly s ní příbytek i stodoly.

Zvláštní symbolika se přisuzuje i jednotlivým darům. **Zlato odkazuje na Kristovu královskou důstojnost, kadidlo na jeho božskou podstatu a myrha, používaná při balzamování, připomíná jeho bolestnou oběť za spásu lidstva.**

Z jiného pohledu zlato, kadidlo a myrha představují substance v té době všech známých skupenství. **Zlato zastupuje jako dokonalý kov všechno, co je skupenství pevného. Kadidlo zastupuje vše, co je skupenství plynného a kapaliny zastupuje myrha.**

Také postavy králů mají celou řadu významů. Mohou znamenat tři fáze lidského života, mládí, dospělost, stáří.

Jeden z nich je zobrazován jako mladík, druhý jako muž a poslední jako stařec. Kristus je pánem každého života od počátku do konce, je pánem veškerého času. **Králové jsou symbolem všeho pozemského času. Mladý král je králem budoucnosti. Králem přítomnosti je král stařec. Zralý muž je pak králem minulosti.**

Na Tři krále měly děti poslední příležitost ke koledování. Chlapci převlečeni do královských převleků s královskou papírovou korunou na hlavě a hvězdou, kterou nesl jeden z králů, chodili po staveních v doprovodu duchovního a někdy dokonce s kostelníkem nebo kantorem. Přicházeli s koledou *My tři králové jdeme k vám a přáním štěstí a zdraví do nového roku.*

Nejčastěji se zpívalo prvních šest slok, ale celá koleda je mnohem delší, celkem třináct slok. Čerstvě posvěcenou křídou psali nade dveře žehnající iniciály **K + M + B**.

Význam zkratky **K † M † B †** byl odvozen z latinského textu **Christus mansionem benedicat, Kristus ať obydlí žehná.**

Tento výklad je novodobý, objevil se teprve ve druhé polovině 20. století.

Tři křížky symbolizují Nejsvětější Trojici, Otce, Syna a Ducha Svatého. Za poslední třetí křížek se píše letopočet.

K † M † B †, ať Kristus požehná tomuto příbytku, po celý rok.

Dnes má tříkrálové koledování podobu charitativní sbírky. **Tříkrálová sbírka** je akce, která navazuje na tradici koledování na Tři krále 6. ledna. **Je organizovaná Charitou Česká republika** a v ní sdruženými lokálními charitami. Akce má charakter celonárodní sbírky, jejímž hlavním účelem je především pomoci nemocným, handicapovaným, seniorům,

matkám s dětmi v tísní a dalším sociálně potřebným skupinám lidí, a to zejména v regionech, kde sbírka probíhá. Nejméně desetina výnosu sbírky je každoročně určena také na humanitární pomoc do zahraničí.

První Tříkrálová sbírka v novodobé historii proběhla v roce 2000 na území olomoucké arcidiecéze. Následující rok byla pro velký úspěch zorganizována na celém území České republiky.

Přestože se v evangeliu píše pouze o mudrcích, kteří přišli z východu a neuvádí se ani jejich počet ani jména, postupem času se vyprávění stalo mnohem barvitější. **Z mudrců se stali tři králové a jejich počet byl pravděpodobně odvozen od počtu darů, které přinášeli. Jména, Kašpar, Melichar a Baltazar získali mudrci postupně v lidových vyprávěních.** Kašpar přináší darem nádobu s myrhou, Melichar zlato a Baltazar kadidlo.

Myrha, kadidlo a zlato, vzácné dary Tří králů. Pojďme si připomenout, jak se získávají a jaký je jejich původ.

Myrha je modrozelená pryskyřice, sušená míza stromu myrhovníku. Ve starověku byla velmi ceněna, byla používána jako balzamovací mast. Dnes se užívá jako přísada při výrobě kosmetiky.

Zlato se vyskytuje prakticky pouze jako ryzí kov. Celá staletí bylo symbolem moci. Zlato a mince z něj ražené byly rozšířeným platidlem.

Kadidlo je vonná pryskyřice, která se získává z kmene kadidlovníku. Pryskyřice při pálení vydává kořeněné aroma, proto se používala v kadidelnicích v chrámech. Aktivní látky obsažené v kadidlové pryskyřici snižují úzkost a působí antidepresivně.

Období Tří králů bylo stejně jako ostatní křesťanské svátky velmi bohaté na lidové zvyky a tradice.

V předvečer svátku Tří králů se v některých krajích věštila délka života z hořící svíčky.

Všichni členové rodiny si zapálili stejně vysokou svíčku a podle toho jak dlouho a jakým plamenem hořela, odhadovali délku svého života a co je čeká po smrti. Mohli se také dovědět, co je čeká v novém roce, potká-li je štěstí, smůla nebo třeba prosperita.

Podobně jako na Štědrý den lidé dodržovali různé rituály věštění na Tří krále. **Doma se pouštěly skořápkové lodičky s hořící svíčkou. Rozšířeným zvykem bylo lití olova do studené vody. Ze vzniklého tvaru pak svobodná děvčata hádala, jakého řemeslníka dostanou za muže.** Pevné zdraví po celý rok měla zaručit tříkrálová koupel v řece nebo v potoce.

Na Tří krále pekly hospodyně speciální kynutou buchtu z mazancového těsta, ve tvaru kruhu, aby připomínala korunu. Do kruhu pak zapekly minci.

Kdo ji ve svém kousku našel, stal se "králem", který mohl kropit dům a zahradu svćenou vodou a psát písmena s křížky nade dveře obydlí a chlévů.

Nejznámější tříkrálové pranostiky:

**Na Tři krále mrzne ve dne
i v noci stále.**

Na Tři krále zima zlá je.

**Tři králové mosty staví,
nebo je boří.**

**Je-li tříkrálová noc hvězdnatá,
budou se rodit beránci, býčci,
kozlíci a kluci.**

**Je-li na Tři krále větrno,
bude úrodno.**

**Bude-li na Tři krále mnoho
hvězd, urodí se mnoho
brambor.**

„Píseň o svatých Třech králich.“

**Když do Betléma přijeli,
Ježíška v jeslích viděli.
Král Kašpar zlato daroval,
moc jeho tím slavnostně vyznal.
Melichar mu kadidlo dal,
jako Bohu mu poctu vzdal.
Baltazar myrhu věnoval,
smrt a pohřeb oznamoval.
Ježíškovi se klaněli,
Herodesovi ujeli.**